

Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen
Centre for Research on Multinational Corporations

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Leden van de vaste Kamercommissie VROM
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum 9 februari 2010
Onderwerp Algemeen Overleg Duurzaam Inkopen dd.11 februari 2010

Geachte leden van de vaste Kamercommissie VROM,

Op 11 februari aanstaande spreekt u met minister Cramer over de voortgang van het programma duurzaam inkopen, in het bijzonder over de sociale criteria. Het Nederlandse MVO Platform neemt een kritisch standpunt in ten aanzien van de stand van zaken in dit programma, zoals verwoord in een brief aan de vaste Kamercommissie VROM van 8 februari jl. Als lid van het MVO Platform onderschrijft SOMO deze standpunten volledig. Door middel van deze brief vraagt SOMO daarnaast uw aandacht voor de specifieke productgroep elektronica (IT hardware). In de context van de Europese campagne *Procure IT Fair* houdt SOMO een sterk pleidooi voor het formuleren van ambitieuze sociale criteria om het duurzaam inkopen van elektronische producten te garanderen.

De huidige positie van het ministerie van VROM inzake sociale criteria, zoals te lezen op de website van SenterNovem/AgentschapNL, luidt als volgt: "*De sociale criteria vallen niet onder de doelstelling van 100% (75%/50%) Duurzaam Inkopen in 2010, maar het is wel gewenst de criteria toe te passen*".¹ SOMO betreurt dit ten zeerste. Schendingen van mensenrechten en structurele arbeidsconflicten zijn, naast zorgwekkende milieuproblematiek, aan de orde van de dag in de mondiale elektronica-industrie. Het toepassen van sociale criteria binnen aanbestedingen van elektronica-producten is daarmee zeer urgent.

SOMO is al sinds 2003 actief op het gebied van duurzaam inkopen met een duidelijke focus op sociale criteria. In december 2008 heeft SOMO, als deelnemer aan de *Procure IT Fair* campagne, deze standpunten onder de aandacht van de Europese Commissie gebracht.² In de recente publicatie *Buy IT Fair* zet SOMO uiteen hoe sociale criteria, naast milieucriteria, concreet kunnen worden ingepast in aanbestedingsprocedures.

Rol van de overheid

SOMO onderschrijft dat de overheid een belangrijke rol speelt in het aanjagen van verduurzaming van productieketens, inclusief die van elektronische producten. In 2006 waren 17% van de Nederlandse overheidsuitgaven ICT gerelateerd, met een totale waarde van 906 miljoen euro³. Deze cijfers maken duidelijk dat de overheid een grote inkoopmacht heeft in

¹ http://www.senternovem.nl/duurzaaminkopen/nieuwsbrieven/oktober_2009/eerste_stap_voor_sociale_criteria.asp.

² Brief van SOMO aan de Europese Commissie dd. 12 december 2008.

³ Factsheet Rijksbrede inkoopanalyse.

Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen

Centre for Research on Multinational Corporations

deze sector. Het ligt voor de hand dat de overheid haar invloed aanwendt om verbeteringen op gebied van arbeid en milieu in de elektronicaketen door te voeren. Om dit te bereiken is het aan te raden om de voorgestelde drempelwaarden voor de inkoop van (elektronica-) producten los te laten. Het behoud van deze drempelwaarden leidt ons inziens tot versnippering van de inkoopmacht van de overheid en holt de aanjaagfunctie van de overheid uit.

Toeleveringsketen

De elektronicasector is een pertinente risicosector waar het gaat om waarborging van arbeidsrechten. SOMO doet al jarenlang onderzoek naar arbeidsomstandigheden in deze sector en heeft overtuigend aangetoond dat er zich grote problemen voordoen, zowel bij de winning van grondstoffen, tijdens het productieproces als bij de handel in en de verwerking van elektronisch afval.⁴ De winning van metalen vindt veelal plaats in ontwikkelingslanden met een instabiel bestuur of in conflictgebieden. Notoir zijn de mensenrechtenschendingen en jammerlijke arbeidsomstandigheden bij de winning van grondstoffen in de Democratische Republiek Congo. Ook de productie van onderdelen en de assemblage van elektronische eindproducten in landen als China, de Filippijnen, Thailand en Mexico wordt gekenmerkt door slechte arbeidsomstandigheden en zwakke naleving van arbeidswetgeving. Vakbondsvrijheid is niet gegarandeerd – integendeel, openlijke vakbondsactiviteiten komt mensen vaak op ontslag te staan; lonen zijn laag - soms zelfs onder het wettelijk minimum; gedwongen overwerk is aan de orde van de dag; aandacht voor veiligheid en gezondheid op de werkplek is niet vanzelfsprekend. Bij verwerking van elektronisch afval spelen behalve milieuproblemen ook allerlei sociale kwesties. In deze bij uitstek informele sector maken mensen lange dagen voor weinig geld in letterlijk ziekmakende omstandigheden. Door de keten heen gaat het vaak om kwetsbare groepen werknemers, zoals vrouwen en migranten, die gebukt gaan onder een zwakke legale status en sociale positie.

De elektronica-industrie heeft tot op heden geen geloofwaardige MVO initiatieven weten op te zetten. Hoewel veel elektronicabedrijven de gedragscode van de *Electronics Industry Citizenship Coalition* (EICC) hebben omarmd, komt er van implementatie nog weinig terecht. De EICC is nadrukkelijk géén multistakeholder-initiatief – de deelnemers zijn uitsluitend elektronicabedrijven en hun toeleveranciers.

Inspanningsverplichting

De minister stelt (in een brief aan de Kamer van 9 november 2009) dat van een opdrachtgever verwacht mag worden dat deze een redelijke inspanning verricht om (sociale) normen te implementeren. SOMO is van mening dat deze verwachting te vrijblijvend om daadwerkelijk de gewenste verbeteringen door de elektronicaketen heen te bewerkstelligen. Zo geformuleerd zullen toeleveranciers niet verder kijken dan de eerste schakel van de keten, terwijl de grootste problemen verderop in de keten plaatsvinden. Om betekenisvolle invulling

⁴ SOMO, [Configuring Labour Rights](#). Labour Conditions in the Production of Computer Parts in the Philippines, juli 2009. SOMO, [Computer Connections](#): Supply chain policies and practices of seven computer companies', mei 2009. SOMO en WAC, [Producing Computer Hardware](#): An Investigative Report on Labour Conditions in the Supply Chain of the ICT Sector, in the Philippines, april 2007.

Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen

Centre for Research on Multinational Corporations

te geven aan het concept ketenverantwoordelijkheid pleit SOMO voor een inspanningsverplichting met heldere minimumeisen.

Scherpe sociale criteria

SOMO pleit voor heldere formulering van sociale criteria voor het duurzaam inkopen van elektronica. Deze staan in detail verwoord in *Buy IT Fair*. Hier in het kort:

- Het is van het grootste belang dat opdrachtgevers, in casu de overheid, bij het aanschaffen van computers op arbeidsomstandigheden in de *gehele* keten letten. Arbeidsomstandigheden zijn, met andere woorden, een relevant inkoopcriterium en moeten minimaal voldoen aan de normen van de *International Labour Organisation (ILO)*:
 - Vrijheid van vakvereniging
 - Verbod op dwangarbeid
 - Verbod op kinderarbeid
 - Verbod op discriminatie
 - Recht op werkzekerheid
 - Recht op veilige en gezonde arbeidsomstandigheden
 - Beperking van de dagelijkse en wekelijkse uren
 - Recht op een leefbaar loon
- Daarnaast moet de overheid aanbieders verplichten transparantie inzake hun toeleveranciers te verschaffen
- Bedrijven die mensenrechten of arbeidsrechten schenden moeten van openbare aanbesteding worden uitgesloten
- De overheid moet aanbieders verplichten duurzame afvalverwerking te garanderen
- De overheid moet aanbieders vragen navraag te doen naar de herkomst van gebruikte materialen
- De overheid moet er zorg voor dragen dat de inkoop van elektronica niet leidt tot druk op levertijden, lonen en arbeidstijden in de keten.

Wij hopen dat u bovenstaande overwegingen mee zult nemen in uw overleg op 11 februari en de minister duidelijk zult maken dat heldere sociale criteria noodzakelijk zijn om het duurzaam inkopen van IT hardware mogelijk te maken.

Vriendelijke groeten,

Virginia Sandjojo en Pauline Overeem

 Sarphatistraat 30
1018 GL Amsterdam
The Netherlands

 Tel: +31 (0)20 639 12 91
Fax: +31 (0)20 639 13 21
E-mail: info@somo.nl
www.somo.nl

 Postbank: 293 17 24
IBAN: NL 18 PSTB 000 293 17 24
BTW: NL 002 954 631
KvK: 412 233 08